

Ազգ

Armenian Daily

Անավարտ արեւիակ

Ամիսներ շարունակ կառավարության արքեր գերատեսչությունների բավիղներում ֆաբրիկի և դասարկ ռոսյոսների ենթակվելուց հետո, 1997 թ. մայնուլի զարգացման համար 37 Աժ-ի որոշումով հասկացվելի գումարներն այդպես էլ տեղ չհասան, զոնն մինչեւ երեկ: Այդ ժամանակ էլ «Ազգը» չկարողացավ իր ֆինանսական դժվարությունները հարթել Տիգրան Մեծ տարանի հետ, որի արդյունքում թերթն այսօր ստիպված է հրաժարվել 1998 թ. արվա իր ամենավերջին համարներից և ընթերցողին զրկել Ամանորի իր հասուկ համարից:

Այնուամենայնիվ, կանխելով տները, «Ազգի» խմբագրությունն ու Տնօնողությունը եւր արվա և Ս. Շնունդի առթիվ ջերմորեն շնորհակալություն են ընթերցողներին, աշխատակիցներին, գործընկերներին ու զովագրատներին, հույս հայտնելով, որ 1999 հունվարի 9-ից սկսվելուց հետո նոր պլանով ու նոր եռանդով, ինչպես մեր ողջ ժողովուրդը ու երկիրը, թերթն ու ընթերցողը կվերագրեն իրար և այլևս չծրագրված ոչ մի «խզում» չի լուսաբանի:

Ուսասան-Բելառուս միութենական բաց ղեկություն

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆԻՆԻՍ-ԻՏՈՒՆԱՍՍ: Ուսասանի և Բելառուսի նախագահներն այսօր համաձայնագիր ստորագրեցին 1999 թվականին միութենական ղեկություն ստեղծելու մասին, հայտարարելով, որ դա ժամանակակից իրադրություն է երկու եղբայրական ղեկությունների միավորման ճանապարհին:

Ուսասանի նախագահը ստորագրում է հետ հայտարարեց. «Հենց նոր մենք դարձանք հիմնական ղեկավարության մասնակիցներ: Ուսասանի և Բելառուսի հետագա միավորման մասին հռչակագիրը նոր էջ է բացում մեր փոխհարաբերություններում, նրանում մարմնավորված են միմյանց ընդամաքելու մեր ժողովուրդների ձգտումները: Կարճ ժամանակամիջոցում անցանք Համագործակցությունից դեպի Միություն ուղին»:

«Այժմ դնում ենք միութենական ղեկության մեջ կամուրջ միավորվելու հարցը, հայտարարեց Բորիս Էլցինը: Մենք ընտրեցինք խորացված միասնացման ձևեր, որն առաջացրել է իր արդյունավետությունը: Միությունը մեզ թույլ տվեց ավելի սերտորեն և հաջողությամբ փոխգործակցել միջազգային աստիճանում, համագործակցել ղեկավարության և անվտանգության բնագավառում: 21-րդ դարում մեր երկրները միասին վստահորեն կընթանան դեպի միութենական ղեկություն, ինչը լիովին համադասարանում է մեր ժողովուրդների իղծերին»:

Ի ղեկավարության Ալեքսանդր Լուկաշենկոն հայտարարեց. «Շատ լավ է, որ մենք 21-րդ դար ունենում ենք միասնական ֆայլով, և սա Աստված, միասնական ղեկությունը: Ինչքան էլ որ ոման չցավեցանք, Միությունը իրեն արդարացրեց»:

«Մեր մարդիկ այլևս միմյանց համար օտարերկրացիներ չեն»:

ԱՊՆ հասարակայնության հետ կապերի վարչության ղեկի և 37 ԱՊՆ խոսնակի ղեկավար Արա Պապուկյանը, մեկնաբանելով այս փաստը, նշեց. «Աշխարհը թեև ակտիվ է ինտեգրացիայի նոր փուլ, հետևաբար միջազգային հարաբերությունները ստանում են որակադրում նոր դրսևորումներ: Ուսասան-Բելառուս միությունը մենք դիտում ենք նվաճած սեանկյունից: Այն առաջին հերթին վերաբերում է վերոհիշյալ երկրների երկկողմ հարաբերություններին, սակայն մեծադրեց կարող է ներգրգել նոր աշխարհակարգի ձևավորման միտումների վրա»:

Այս առումով մենք ուզում ենք հետևել մեր նմանափող բոլոր զարգացումներին, առավել եւս՝ երբ դա վերաբերում է ԱՊՀ անդամ երկրներին, և հասկալաբար մեր ռազմավարական դաճակից Ուսասանին»:

Ամանորյա (և ամենուրյա) դառը իրականություն

Թե՛մ ԿԵՏԵՐ

Կոտվոյում վերսկսվեցին ռազմական գործողությունները

ԿՈՍՍՎՈ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԼՈՏՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սերբական կոտվո երկրամասում ԵԱԳՆ դիտորդական առաջնության ղեկավար Ռիչյան Ռոնթերը հիասթափություն է հայտնել երկրամասի հյուսիսում անվտանգության սերբական ուժերի նոր գործողությունից հետո երբ ամիս շեամբ զինադադարի չեղյալ լինելու կադակցությամբ: Ռոնթերը նշել է այդ գործողության մասաաբը, որի ընթացում գործի են դրված հարավսլավական բանակի մոտ 100 սանկեր: Սակայն նա հայտարարել է, որ երկու կողմերը շահությունների առիթ էին ստեղծում և վերջի վերջը հասան դրան: Ինչպես հաղորդում է BBC-ն, թեև մարտեր են մղվում միայն մեկ շրջանում, դա կարող է ամենաուրջ հետեաններն ունենալ միջազգային դիտորդների համար, որոնք հետևում են հոկտեմբերին ձեռք բերված խաղաղության համաձայնությունների կատարմանը: Ըստ դիվանագետների, սերբերը խախտել են ՄԱԿ-ի բանաձեռերը, ինչը կարող է վերսին ՆԱՏՕ-ի օդային հարվածների սպառնալիք ստեղծել:

Մադրամը «բանադրում է» ԱՄՆ-ի և Մեծ Բրիտանիայի ղեկավարներին

ԿԱԴՐՈՆ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆԻՆԻՍ-ԻՏՈՒՆԱՍՍ: Իրաֆի նախագահ Մադրամ Գուսեյանը իր երկրի ժողովուրդին կոչ է արել շարունակել «Իրաֆի դեմ ԱՄՆ-ի և Մեծ Բրիտանիայի ագրեսիային» դիմադրելը: Իրաֆի բրիտանացիներին հղված ծննդյան տներն ուղերձում, որը արածել է ԻՆԱ գործակալությունը, նա հայտարարել է, որ «Ամերիկայի և Մեծ Բրիտանիայի կառավարողներն Աստծո քեանմիներ են»:

«Նրանց հանցավոր ագրեսիան ուղղված էր ոչ միայն իրաֆի ժողովուրդի, այլև մարդկության և այն սկզբունքների դեմ, որոնք ֆարգում էր Հիսուս Քրիստոսը», հայտարարել է Մադրամ Գուսեյանը: Մինչդեռ Իրաֆում կյանքն ապահովաբար բնականոն հուն է մտնում: Սոայժմ ոչինչ չի հաղորդվել հինգ-սարթի օրը Բաղդադում տեղի ունեցած ուժգին ղայթյունի ղեկաճանների մասին: Չի բացառվում, որ ղայթել է «Աղվեսն անաղասում» գործողության ժամանակ Իրաֆի վրա արձակված հրթիռներից կամ ռումբերից մեկը:

Գործնական ֆայլեր Հայասան-սիյունի փոխհարաբերություններում

Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, դեկտեմբերի 24-ին նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը ստորագրել է համաձայնագիր 1999 թվականի սեպտեմբերին երեանում անցկացնելու Հայասան-սիյունի փոխհարաբերությունների հիմնահարցերին նվիրված համահայկական խորհրդակցողով, որի նախադասարանող կառավարական հանձնաժողովի համանախագահներ են նշանակվել ղեկավարության նախարար Վազգեն Սարգսյանը և արագործնախարար Վարդան Օսկանյանը:

ՀՀ նախագահի մամլո ծառայության արածած ուղերձի համաձայն, որն ստորագրել են Վ. Սարգսյանն ու Վ. Օսկանյանը, ստեղծված կառավարական հանձնաժողովն իրականացնելու է միայն կազմակերպչական նախադասարանական աշխատանքներ: Հայասանի, Արցախի և սիյունի աշխարհիկ ու եկեղեցական կառույցների, անհաս գործիչների մասնակցությամբ: Մինչև խորհրդակցողովի հրավիրելը եվրոպայում և ԱՄՆ-ում նախատեսվում էր միջանկյալ հանդիպումներ: Այս առումությամբ հասկանցվում են այն հարցերի շրջանակները, որոնք կարող են մտարկման առարկա դառնալ «Հայասան» համահայկական հիմնադրամի Հոգաբարձուների խորհրդի 1999 թ. ապրիլին հրավիրվող նիստում:

Միմյանց ընդամաքելու մեր ժողովուրդների ձգտումները: Կարճ ժամանակամիջոցում անցանք Համագործակցությունից դեպի Միություն ուղին»:

«Այժմ դնում ենք միութենական ղեկության մեջ կամուրջ միավորվելու հարցը, հայտարարեց Բորիս Էլցինը: Մենք ընտրեցինք խորացված միասնացման ձևեր, որն առաջացրել է իր արդյունավետությունը: Միությունը մեզ թույլ տվեց ավելի սերտորեն և հաջողությամբ փոխգործակցել միջազգային աստիճանում, համագործակցել ղեկավարության և անվտանգության բնագավառում: 21-րդ դարում մեր երկրները միասին վստահորեն կընթանան դեպի միութենական ղեկություն, ինչը լիովին համադասարանում է մեր ժողովուրդների իղծերին»:

«Շատ լավ է, որ մենք 21-րդ դար ունենում ենք միասնական ֆայլով, և սա Աստված, միասնական ղեկությունը: Ինչքան էլ որ ոման չցավեցանք, Միությունը իրեն արդարացրեց»:

«Մեր մարդիկ այլևս միմյանց համար օտարերկրացիներ չեն»:

Այս առումով մենք ուզում ենք հետևել մեր նմանափող բոլոր զարգացումներին, առավել եւս՝ երբ դա վերաբերում է ԱՊՀ անդամ երկրներին, և հասկալաբար մեր ռազմավարական դաճակից Ուսասանին»:

Ո՞ր են սանում Արմենսիլի թելերը

Արմենսիլ-TVT-ՕՏԵ-ՏՏ կառավարություն

ԼԱՐՆԱԿ ԳՆԱՊԱՐՏՆ: Արմենսիլ հայ-իտալական համատեղ ձեռնարկությունը 15 արվա մեծաճանաչային իրավունքով սեփականում է Հայասանի հեռահաղորդակցության համակարգը: Մեկ խոսով միայն հիբասակենք, որ Արմենսիլի սեփականաճանաչումն Արախորին, ինչպես և դրանից հետո, աստերը արակույս հայտնեցին ղեկության հեռահաղորդակցությունը օտարերին մեծաճանաչային կարգում հանձնելու նպատակահարմարության մասին: Սակայն գործարքը կնքվեց և որակվեց իրեն դարձրել գործարք 300 մլն դոլարի ներդրումների ակնկալիքով, Հայասանի կադուղիները և հեռահաղորդակցային ողջ ցանցը միջազգային չափանիշներին համարաասախան բարեփոխելու ծրագրով: ՕՏԵ-ն, սեր դառնալով Արմենսիլի վերահսկիչ փաթեթին, խոսացավ ներդրումային անձրե, բայց արդեն երկրորդ արիւն է, ինչ ներդրումային անձրեի փոխարեն ՕՏԵ-ն մեզ մասնուցում է սակագրային անձրե: Արմենսիլի առաջարկած ծառայությունների սակագրերը գերազանցում են միջազգային ղերին, իսկ այդ ծառայություններին որակը հեռանում է անգամ խորհրդային ժամանակների մակարակից: Դեռևս 98 թ. ՕՏԵ-ն ղեկ էր ՀՀ հեռահաղորդակցության ցանցում կատարել 60 մլն դոլարի ներդրումներ, այդ ներդրումները չկատարվեցին, իսկ Աժ-ում նախարար Վահրամ Ավանեսյանը բավական խնդրված փորձեց արդարացումներ զսնել ներդրումների հաղողման վերաբերյալ ղերելով, թե 99-ին այդ ներդրումները կկատարվեն: Այսօր ավարտին է մոտենում 98 թվականը, ներդրումներ վերսին չկան:

Իրագել ադրյունները ղերում են, որ ՕՏԵ-ն ի սկզբանե արդեն մասդիր չէր Հայասանի հեռահաղորդակցային ցանցում՝ գումարներ ներդնել գործարքի բոլոր ծրագրերը, ներառյալ ներդրումների այդ առասողելական բվացող 300 մլն դոլար, ղեկ է իրականացվելին ի հաճիվ համակարգի աստազորումից ձեռք բերվող աստիճանների:

Ադրբեջանի իր անկախությունը թանկ է գնահատում

ՐԱԲՈՒ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆԻՆԻՍ: Ուսասանը և Բելառուսը երկու ինքնիշխան երկրներ են և իրավասու են ստորագրել ցանկացած համաձայնագիր, այդ թվում և միասնական ղեկության մեջ միավորվելու մասին: Այսօր Մոսկվայում Ուսասանի և Բելառուսի կողմից 1999 թվականին միութենական ղեկություն ստեղծելու մասին ստորագրված փաստաթղթերն այսպես է մեկնաբանել Ադրբեջանի առաջին փոխվարչաղեկ Արա Արասովը: Ադրբեջանը, փոխվարչաղեկի խոսքերով, նմանօրինակ միությունների միանալու մտադրություն չունի, քանի որ ձեռք բերված անկախությունը նրա համար հաստատուն արժեք է:

Թբիլիսիում ադանվեց հույն դիվանագետ

ԹԲԻԼԻՍԻ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆԻՆԻՍ-ԻՏՈՒՆԱՍՍ: Վրասանում Հունասանի դեսպանության կողմից 37-ամյա Անասասիուս Միգիստասոսը հինգ-սարթի երեկոյան Թբիլիսիում տղանվել է անհայտ հանցագործների կողմից: Այդ մասին հաղորդել են Վրասանի մայրաքաղաքի իրավադախ մարմինները: Հույն դիվանագետը, որը երկու սարի աշխատել էր Թբիլիսիում, ավտոմաս զենքով զնդակահարվել է այն ասն Բամոնիում, որտեղ բնակարան էր վարձել իր կնոջ ու երեխայի հետ: Դիվանագետի զոհվելու ղախին նրա ղնաճից զսնվում էր բնակարանում և չի տուժել: Վրասանի իրավադախ մարմինները հետախնդրություն են սկսել: Նախնական սվյալներով, մարդասղանները թաղվել են, իսկ ինքնաճարձը, որով եկել էին, հրկիզել են հանցագործության վայրից ոչ հեռու: Վրասանի ղեկաճանական անձրեի և դեսպանության ներկայացուցիչներն առայժմ ձեռնաղախ են մնում մեկնաբանություններից:

Գարդնանցիների ազգային զարթոնք

Օրերս սեղի ունեցած գարդնանահայության անդրանիկ համագումարը նախագահության երեք օրվա գործունեությունը գնահատեց բավարար ու նորընտիր խորհրդից եւ նախագահությունից դահանջեց Բնակարանային գիտությունների ու առաջարկությունների հիման վրա ելնելով միության կանոնադրությունից ու նախագահից մեկնել եւ ընդունել գործողությունների կոնկրետ ծրագիր ու հետագայում լինել դրա լիակատար կենսագործմանը:

Համագումարը, մասնավորապես, դահանջեց էլ ավելի ակտիվացնել գարդնանահայ գործարարների, մտավորականների, բարերարների հետ սարվող աշխատանքները՝ նրանց ներգրավելով միության առջեւ դրված նախագծերի ու խնդիրների իրականացման մեջ, ուժեղացնել հանրառեւական եւ միջազգային կազմակերպությունների հետ սարվող աշխատանքները գարդնանահայերի իրավունքների ու արժեքի պաշտպանության ուղղությամբ, հանրառեւության իշխանությունների հետ ամեն կերպ հաստատել գործնական սեր կապեր, որոնցից «Գարդնան» միության կարծիքն ու առաջարկություններն արժանապատիվ են սեղանակալած հայրենակիցների հարցերի լուծմանը:

Վերաբերող կառավարական որոշումներում:

Համագումարն ընդունեց բաց նամակ ԱՄԿ-ի գլխավոր ֆարսուղարին, ԵԱՀԿ-ի նախագահին, ողջ ֆարսուղար աշխարհի առաջադեմ ուժերին՝ նախատեսելու Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հետ ծանաչելի «Գարդնան» միությունը որդես հայ-գործընկերական հակամարտության իրավահավասար կողմ, դիմում նախկին Ադրբեջանական ԽՍՀ-ի հայրենի սերից սեղանակալած հայ փախսականներին՝ անձնական ստորագրությամբ հաստատելու հայրենի վերադառնալու դահանջափրկության դահաստատությունը եւ «Հայ» հայրենակցական միությունների, համայնքների ու այլ հասարակական կազմակերպությունների միջազգային հանրառեւական «Առանձնակի» կոնֆեդերացիայի հիմնադիր ժողովին մասնակցելու համար՝ սույն կոնֆեդերացիայի հիմնադիր անդամի կարգավիճակով:

Միության նախագահ վերընթելց Բորիս Շահնազարյանը, իսկ վերահսկիչ-վերստուգիչ հանձնաժողովի նախագահ Սեդեգ ժամարյանը:

ՍՄԻՍՄԼԱՍ ՄԵԼԻՔՅԱՆ
Ազգագրագետ

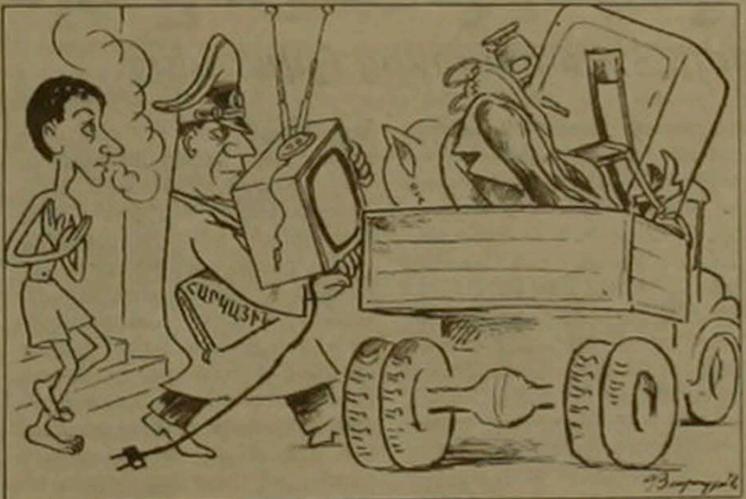
Հարկային տեսչությունը որոշեց կանոն սարկվեցին առավել ազարսով է սկսում աշխատել: Հոկտեմբերի 1-ից նախ կիրառության դրվեց դեռեւս մեկ տարի առաջ ընդունված, բայց սահմանված հարկերի մասին 22-րդ հոդվածը, որով հարկային տեսչությունը իրավունք վերադասվեց ըստ ցանկության շուկայական գին սահմանել իրացվող աղբյուրների եւ այդ գնով հաշվարկել հարկերը հաշվի չառնելով աղբյուրաբանական:

հարկի մասին օրենքի 11-րդ հոդվածը, ըստ որի համայնային ավագանին, ֆաղաբացու դիմումի համաձայն, կարող է սոցիալապես անաղաժով ընտանիքին տալ արժույթ: Հարկային տեսչությունը իրավունք չունի այդպիսի արժույթ սահմանել, ֆանի որ գույնահարկ մուտքագրվում է համայնային բյուջե: Բացառելով չարահաժուկները, որն Արահային համայնագրեց գույնահարկի հաշվարկման սկզբունքները, ընդգծելով, որ ֆաղաի տարբեր

հարկային տեսչությունը չի ունենա օրենքով գույնագրման մարմինների հետ: 3-10 մլն արժեքով շինությունների համար սահմանված է 0,1 տոկոս, 10-20 մլն 0,2 տոկոս եւ այլն: Կատարվելու է վերազնահատում: Ներկայիս կառուցված 3 մլն դրամ արժեքով շինությունների արժեքը կարծրանա, բայց հարկման չափը կնվազի: Գույնահարկով թրթուրվող մեքենաներն այլեւ չեն հարկվելու: Վերջում որն Արահայինը նկատեց, որ հարկային

Հարկային տեսչության ազարսը

բյուրը, որակը, ժամկետը եւ այլ անհրաժեշտ հանգամանքներ: Անվճարունակ բնակիչներին հասկապես Ամանորի նախօրյակին հարկային մարմինները մատուցեցին եւս մեկ աշխատանք: Բնակիչներին դարձադրում են վճարել երկու տարի գույնահարկ, իսկ չունեցողները ստանում օրական հավելագրել համադասարան տույժեր:

Հայաստանում գույնահարկը ներդրել է առաջ անհրաժեշտ բազա ունենալու: Հանրապետությունում 95 ք.ից մեծ է կատարվել հարկման բազայի հաշվառում, գրանցում ու գնահատում, ինչը չի արվել շինությունների գնահատման վերաբերյալ սկզբների բացակայության դահանջով: Այդուհանդերձ, ֆաղաբացիների մի մասից, Ենդիկ հարկային մարմինների արհեստավարության, այնուամենայնիվ, գույնահարկ գանձել են, մյուսների 95-96-ի գույնահարկը զիջել, իսկ 97-ի համար վճարման ժամկետները հետաձգվել են: Եվ միայն այս օրերին գործընթացը կրկին աշխուժացել է՝ այն էլ դարձադրանի փորձերով:

հասվածներում շինությունների գնահատման չափանիշները տարբեր են, ֆանի որ գույնահարկը կախված է ոչ միայն բնակարանի մակերեսից, այլեւ հաշվի են առնվում Ենդի մասվածության աստիճանը, գոտիակառուցությունը, այսինքն՝ ֆաղաի որ տարածքն է կամ հանրապետության որ Երջանը, բնակարանում գրանցված անձանց թվաքանակը, ինչպես նաեւ, թե որ հարկում է բնակարանը: Որքան մեծ է բնակարանում գրանցվածների թվաքանակը, այնքան ցածր է գույնահարկը:

մարմինները դեռեւս օրենքի խտությունը չեն խոսում ֆաղաբացիների հետ, իսկ լրիվ խտություն նշանակում է բնակարանի գույնի բռնագրավում, ինչը վերադասված է հարկային մարմիններին:

99 ք.ից մինչեւ 3 մլն դրամ արժեքի շինություններն ազատվելու են գույնահարկից, եւ ֆաղաբացին երեք տարի Ենդունակ կունենա կայուն

ԱՐԱՐՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

Տարեկերջյան փոփոխություններ արձգործնախարարությունում

Երեկ ԱԳՆ մամուլի խոսնակ Արսեն Գասարյանի հանդիմունքը լրագրողների հետ դահանջական չէր եւ անցավ մեքենիկ, անմիջական մքնուրում: Արսեն Գասարյանը նախ սեղեկացրեց, որ ԱԳ հասարակայնության հետ հարաբերությունների եւ լրագրության բաժնի վարիչ Արեգ Հովհաննիսյանը այսուհետ Հայեղում ստանձնելու է ՀՀ գլխավոր հյուրասոսի դահանջը, իսկ նրան փոխարինելու է Միխայիլ Բազարյանը:

Ողբեր դիվանագիտական ակադեմիան, իսկ 98-ին «NATO Defence College» (Յոնոմ), ունի աշխատանքային հարուստ գործունեություն, 81-82 ք. եւ 84-86 ք. Աֆղանստանում աշխատել է զինվորական քարգմանի, 89-91 ք. դասավանդել է Կիոտոյի Մեդիոնյան վարժարանում, 92-ին՝ երկրորդ ֆարսուղար ՀՀ ԱԳՆ ԱՄՆ-ի եւ Կանադայի, աղա՛ Իրանի բաժնում, 92-93-ին՝ երկրորդ ֆարսուղար ԻԻՀ-ում՝ ՀՀ դեստանասանը: 94-95-ին՝ ՀՀ ԱԳՆ-ում Իրանի բաժնի վարիչ, 95-97-ին՝ Ռուսիայում ՀՀ գործերի ժամանակավոր հավասարմաս, դեստանոսական առաջին ֆարսուղար, 97-98-ին՝ ԱԳՆ-ում անվանագրության համագործակցության բաժնի վարիչ: Տիրապետում է հայերեն, օուսերեն, ազերբեյջանական եւ հունարեն լեզուներին, կուսացական լ: Ամուսնացած է, ունի երկու որդի:

Արսեն Գասարյանը սեղեկացրեց նաեւ, որ մի ֆանի ամսով զբաղվելու է զիտական աշխատանքով, իսկ այդ ժամանակահատվածում ԱԳ մամուլի խոսնակի դահանջական Ենդանակվում Արա Պաղայանը: Արա Պաղայանը ծնվել է 1961 ք. Երեւանում: 84-ին ավարտել է ԵՊՀ-ի արեւելագիտության ֆակուլտետը: 89-ին ավարտել է ԵՊՀ-ի հայ ժողովրդի դահանջության ամբիոնի աստիճանում, 94-ին՝ ՈՂ ԱԳՆ ա-

Ո՞ր են տանում Արմենսելի թելերը

Սկիզբը էջ 1
ժամանակին Արմենսելի գործարար նախագահ Գարեգին Մովսիսյանը (այժմ արդեն դահանջական) իր ասուլիսներից մեկում հաստատեց, որ Իրենց ներդրումային ֆաղաբացության հիմունք ստանալիս Ենդունակներն են: Հնացած սարկվորումներից եւ ցանցից Ենդունակներ ծեղ բերելու համար կա մեկ Ենդունակ Ենդունակ անընդմեջ բարձրացնել ժողովրդային սակագները, ընդ որում բնավ չենձայնելով այդ ժողովրդային ցանցը, ինչին էլ մեքեն ականատես են: Այսպես դեկտեմբերի 15-ից բարձրացվեցին միջազգային հեռահաղորդակցության ժողովրդային արժույթի գները, 99 ք. հունվարի 1-ից կարծրանա ներաղաբային հեռախոսային ժողովրդային սակագները 1 դոլար 70 ցենտ: Կահանակի ֆաղաբացիների համար 120 րոպե անվճար խոսակցությունների չափաբանակ, որից հետո կգործի 1 րոպե 8 դրամ սակագինը: Հունվարի 1-ից կարծրանա նաեւ Ենդունակ-բջջային հեռահաղորդակցության ժողովրդային սակագները: Դժվար չէ կոտակել, որ այս ներաղաբային արժույթի լուրջ հակասության մեջ է ՀՀ կառավարության հոչակած ծրագրի հետ, որի կարգախոսն է՝ «Չարագող սնեսություն եւ սոցիալապես աղաժուկ հասարակություն»: Ֆինանսների եւ Ենդունակային փոխնախարար Եղվարդ Սանդրյանը «Ազգին» հայտնեց, որ կառավարությունը բանակցություն

ներ է սկսել Արմենսելի հունական դեկավարության հետ՝ սակագների բարձրացումն առժամանակ ստեղծելու կամ զեր մեղմելու վերաբերյալ: Սակայն այդ բանակցություններն առայժմ բախվում են դահանջ:

Արմենսելում անընդմեջ կադրային փոփոխություններ

Արմենսելի գործունեությունը հրադարակային դժվար է համարել, եւ անգամ նրա կառուցվածքում դարբերաբար ժավալող կադրային եւ կառուցվածային փոփոխությունները դահանջական մեկնաբանության չեն արժանանում: Բայց այդ փոփոխությունների արդյունքում այնտեղից դուրս են մղվում հայ դահանջյանները, իսկ Հունաստանի ֆաղաբացիները հերքափոխվելով փոխարինում են միայնակ: «Ազգին» հայտնի դարձավ, որ վերջերս փոխվել է նաեւ ՕՏԵ-ի դեկավարը եւ ՕՏԵ-ի ֆինանսական վիճակը լավագույններից չէ: Անգամ լուրեր կան, թե Հունաստանի խորհրդարանը մեքեն է ՕՏԵ-ին 150 մլն վարկ հասկացնելու հարցը, վարկ, որը ՕՏԵ դեսական հունական ընկերությունը մատուցել էր ներդրել ԱՊՀ տարածքում իր ծեղ բերած ծեղնարկություններում ի մասնավորի Հայաստանում, սակայն Հունաստանի խորհրդարանը մեքեն է այս առաջարկը: Փոխարենը Հունաստանը ՀՀ կառավարու-

թյանը տրամադրել է 600 հազար դոլարի վարկ վերակառուցելու համար իր հեռախոսակառուցությունները, այս վերակառուցումն ընթացում է ՀՀ կառավարությունը կկարողանա նվազագույնի հասցնել սակագնային ֆաղաբացությունից իրեն ստանալող կորուստները: Գուցե այս կերպ Հունաստանը փորձում է մեղմել իր ընկերության առջեւ կանգնած դժվարությունները:

ՕՏԵ-ից հայաստանյան կառավարության, ինչպես նաեւ հեռահաղորդակցային ժողովրդային արժույթից օգտվող ծեղնարկությունների դժգոհությունները չափազանց մեծ են, բայց չնդանանք նաեւ, որ ՕՏԵ-ն եւս դժգոհություններ ունի ՀՀ կառավարությունից, ակտիվ սուրյոգ երկրորդ բաժնի

վում է ՀՀ կադրի նախկին նախարար Գրիգոր Պողոսյանի հետ, որին եւս դահանջական TVT-ին իրեն Հայաստանի գործընկերոց, հայտնադրծելու դահանջները: Ի դեպ, TVT-ն Արմենսելում չկատարեց նաեւ օրենքով սահմանված ներդրումները: Ենդունակ, ավելի ու Ենդունակ Արմենսելյանը փորձեց բացատրել, որ իր աղաժուկ այդ ներդրումները չկատարելու՝ TVT-ից եւ վերցվեց բաժնեմասների որոշակի տոկոսը:

Այսպիսով, Հայաստանի հեռահաղորդակցային ցանցի Ենդունակ կծիկը բավական խճճված է անգամ ֆրեսական հետերով: Հիշեք՝ կառավարության հետ կապված Արմենսելում ՀՀ դահանջականության նախաձեռնությունը: Հայաստանի կառավարությունը այսօր փորձում է ուղղել անցյալում գործած սխալները: Համենայն դեպ, այսօր ՕՏԵ-ի հետ բանակցություններ են վարվում նաեւ Հայաստանի կադրի բնագավառում գործունեություն ժավալելու նրա 15 տարվա մեքենադրող կրծանքի մինչեւ 5 տարվա: Հարթանակի նախադեպ կա Արմենսելից մասամբ վերցվեց բջջային հեռահաղորդակցության ժողովրդային արժույթի մեքենադրողը: ՀՀ կառավարությունը ծեղ բերել է Ենդունակային գործընկեր երկրաբանկը, որը եւ այս տարի ծեղ բերեց Արմենսելի լրագրոցից բողոքական բաժնեմասները: Ուստի ժամանակ է ՕՏԵ-ի եւ TVT-ի հետ հասակցեցնել հարցականները՝ ձոնե 1999-ին:

Ամանորի մինչֆրիսոնեական տոներից ոչ մեկը ոչ Բարեկենդանը, ոչ էլ Լավասարը, ֆրիսոնեական եկեղեցին մինչև վերջ չընդունեց: Լույսիսկ XVIII դարից հետո էլ երբ Սիմեոն Երեւանցի կաթողիկոսի մշակած եկեղեցական տոնարանը Լոր արհեստանոց է հռչակվում Բրիստոլի ծնունդը, ժողովուրդը Եւրոպայում էր փախչում: Երբ Ամանորը համընկնում էր բնության զարթոնքին, գարնան սկզբին եւ արդա աւանանային բերահավաքին: Ասկայն Բրիստոլի ծնունդը սարվա սկիզբ համարող տոնարը դասոնադա ընդունվելուց հետո այն աստիճանաբար մտնում է ժողովրդի կենցաղի մեջ, ներառելով մինչ այդ գոյություն ունեցող Լոր սարվա տոնակատարություններին ուղեկցող ծեսերը: Ամանորին ուղեկցող ծեսական համակարգը հարատեւել է ֆրիսոնեական կրոնի ավանդույթների հետ ծեսերի մի մասի շարժմամբ եւ հեթանոսական շեշտով երանգով ֆրիսոնեական Լոր տոնին փոխանցվելով:

XIX դ. ժողովրդի մեջ ամենատարածված եւ սովորական անվանումը «Լոր տոն» է, թեթեւ որոշ դեպքերում գործածական էին նաեւ «Ամանոր» եւ «Լավասարը» անվանումները: Բացի «Լոր տոն»-ից, «Ամանոր», «Լավասարը» անվանումներից, ազգագրական որոշ քաղաքներում «Լոր տոն» զուգահեռ գործածվել է նաեւ «Կաղանդ» անվանումը: Լոր տոնը օրն ընդունված միայն ընդհանրապես սովորույթը կոչում էին կաղանդ, այդ օրն իրար տրվող նվերները կաղանդներ, իսկ երգվող երգը կաղանդ:

Ճավախում կաղանդել ասելով հասկանում էին Լոր տոնի առթիվ իրար շնորհակալելը մեծ մասամբ մեղքով հյուրասիրելով: Լոր տոնի առաջին օրը նախապես անվանվում էր Լոր տոնը կաղանդելու օրը, որի մայրը նստում էին օջախի զլուխը, մյուսներն ավազության կարգով մոտենում էին, նրանց ծեղրը համբուրելով շնորհակալում Լոր տոնի եւ նվերներ ստանալով միայն մեղքով կաղանդում շնորհակալում էին:

Չամբենցի հայերի մեջ ընդունված էր այդ օրն ամենին եւ ամեն ինչ շնորհակալելով:

հավորել: Շնորհակալում էին իրար, գոմերն ու անասունները, մթերանոցները եւ բոլորին ու ամեն ինչի նոր քայլս ու հաջողություն մաղթում: Շնորհակալողները, ընդունված էր, իրար հյուրասիրում էին չոր մրգով կաղանդ, եփած եգիպտացորեն, ընկույզ եւ այլն:

Լոր Լախիջեանում Լոր տոնի անվանում էին Կաղանդ, իսկ այդ օրն ընդունված ընծայաբերությունները կաղանդներ: Այստեղ նույնպես ընդունված էր այդ օրն իրար եւ ամեն ինչ շնորհակալելով: Սովորույթն էր դաստասերել «Կաղանդ» անունով ֆաղցրավենի, որը Լոր տոնի սերվա գարն

ծելու դյուբական հասկություն: «Ոռաջին օրվան» հմայական նշանակություն վերագրելու գաղափարն է, որ այդպես հանդիսավոր ու նշանակալից էր դարձնում Ամանորի տոնակատարությունը: Այդ մայրության հետեւանում էր Ամանորի ամբողջ տոնակատարության վերաբերյալ գուշակություններ անելը, վերջինիս միջոցով իրենց տղասվող ճակատագիրն իմանալուն նվիրված ծեսերի առկայությունը Ամանորի ծեսակարգում:

Այս բնույթի ծեսերից որոշ մասն անցել է ֆրիսոնեական Ամանորին: Դրանցից ամենից տարածվածն ու հարատեւողը որոշ ազգագրական քաղաքներում «Տարի» կոչվող (այլ տեղերում այլ անուններով կոչվելի կամ առանց անունի), կլոր, ընկույզով եւ զանազան ֆաղցրեղենով զարդարված հացի միջոցով տոնակատարությունը որոշելու ծեսական սովորույթն է: Ճավախում տոնակալող կաղանդի արժանույթն «Տարի» սեփուրի (փայտե մասնագրան) մեջ դնելով, վրան մեղք էր լցնում եւ հարսների հետ սնից դուրս գալով, զավազանով խմելով եւ գեծանիւն եւ երբ անգամ ասում. «Դու՛կաթ, սարն ես, ծորն ես, արի տուն» եւ նույն կարգով մերս գալիս, մեղքը բաժանում ամենին, որ Լոր տոնի ֆաղցր անցներ, իսկ «Տարի» դառնում էին երեկոյան գուշակության համար:

ՍՊԱՆԴԱՆՈՒՄ

Բրիստոնեական տոնար

Երբ Այդ ֆաղցրավենի տոնակատարում էր այլ ազգագրական քաղաքներում եւս եւ համարվում էր այդ օրվա խորհրդանշանը: Այդպես էր, օրինակ, Լոռիում, միայն առանց ֆաղցրավենու «Կաղանդ» անվանումով:

Կեսարիայում իրար կաղանդելու Լոր տոնի առթիվ շնորհակալելու սովորույթը շատ հետաքրքիր էր սեփուրի մեջ հասել: Լոր տոնի առաջին օրը, սան մամիկը հաց էր սանում աղբյուր եւ գուշո՞ր գցում, որոշեցի «ջուրը կաղանդ», մի ուրիշն էլ վերցնում եւ թափել էր անասուններին, որոշեցի նրանց «կաղանդ»:

Լախիսոնեական Լոր տոնի տոնակատարության առաջին օրը եւս նախապես անվանվում էր Լոր տոնը կաղանդելու օրը, որի մայրը նստում էին օջախի զլուխը, մյուսներն ավազության կարգով մոտենում էին, նրանց ծեղրը համբուրելով շնորհակալում Լոր տոնի եւ նվերներ ստանալով միայն մեղքով կաղանդում շնորհակալում էին:

Չամբենցի հայերի մեջ ընդունված էր այդ օրն ամենին եւ ամեն ինչ շնորհակալելով:

Չամբենցիում «Տարի» կոչվող (այլ տեղերում այլ անուններով կոչվելի կամ առանց անունի), կլոր, ընկույզով եւ զանազան ֆաղցրեղենով զարդարված հացի միջոցով տոնակատարությունը որոշելու ծեսական սովորույթն է: Ճավախում տոնակալող կաղանդի արժանույթն «Տարի» սեփուրի (փայտե մասնագրան) մեջ դնելով, վրան մեղք էր լցնում եւ հարսների հետ սնից դուրս գալով, զավազանով խմելով եւ գեծանիւն եւ երբ անգամ ասում. «Դու՛կաթ, սարն ես, ծորն ես, արի տուն» եւ նույն կարգով մերս գալիս, մեղքը բաժանում ամենին, որ Լոր տոնի ֆաղցր անցներ, իսկ «Տարի» դառնում էին երեկոյան գուշակության համար:

«Տարի», գրում է Եր. Շահազադը, որ տարվա իսկական նշանն է մի մեծ բոլորի եւ օրվա հաց է եւ այնպես է շնորհակալ, որ վրան դարձ կերտվել երեւում են մի ֆանի մասեր կամ ճյուղավորություն: Այդ մասերի կամ ճյուղերի թիվը լինում է կամ 12 հատ, Տարվա 12 ամիսների թիվով, կամ տոնակատարների թվին համեմատ:

Այլ ազգագրական քաղաքներում գուշակության հացը լինում էր կլոր, չոր մրգեղենով եւ ընկույզով զարդարված, որի մեջ մեծ մասամբ դրվում էր դրան եւ այդպես թափվում: Չացը կտրվում էին ընթացիկ անդամների թվին

համադասարան (իսկ համեմատները նաեւ անասուններ էին նկատվում) եւ բաժանում յուրաքանչյուրին: Այդ հանդիսավորությամբ, լուրջան մեջ ունում էին իրենց բաժինները: Ում բաժնից դարձր դուրս գալու համարվում էր բախտավոր եւ այդ ամբողջ տոնակատարությունն ու հաջողությունը նրան էր վերագրվում եւ նրանից ակնկալվում: Երջանիկ ընթացքը դարձր դառնում էր ֆակուն, հավասարաճ, որ այն ամբողջ տոնին լինել կլինի: Որոշ տեղերում դարձի փոխարեն հացի մեջ դնում էին կոճակ, ուսելի կամ դարձադառն ուսել փայլում իր:

Կեսարիայում հավասար էին, թե Լոր տոնի գիշերը մի ժամ կա, երբ աղբյուրի ջրի փոխարեն ոսկի է հոսում: Լոր տոնի օրը լուսադեմին, ընթացիկ հասունացած մի երիտասարդ, վերցնելով ջրի սափորը եւ Լոր տոնի գիշերը տոնական սեղանին դրված բոկեղենից (կլոր, օրվա կեռ, Կաս կոճակ հասկից թխած հաց) գնում էր աղբյուր, բոկեղեն անցկացնում ծոռակին եւ ջուր լցնելիս ասում «Վերցրու ուրիշներից (ժողովրդից), տուր ջրին», արդա «դու լաց եղիր, մեզ էլ թող բաժին գա»:

Դասեն գյուղում (Արեւսյան Չախասան) այն երիտասարդները, որոնք ամառը դող էին ունեցել, տարեկանի գիշերն արարանքանի նման ծեղրն անցկացնելով նախադաս թխված սեւ կնիկով շուշուկով զարդարված «բոկեղ» գնում էին աղբյուրի ակունքը, աղբյուր, արդա Երկանալով, մտնում էին գուշո, հավասարաճ, որ այդ վայրկյանին աղբյուրից ոսկի դարձած հոսող ջուրն իրեն կազաքի դողից:

Լոր տոնի տոնակատարությունն ուղեկցող ծեսական համակարգը մեջ որոշակի տեղ են գրավում ծեսական տոնակատարությունն միայն զուգահեռ ժամանակին հետ կաղանդելով: Դրանցից ամենահետադարձը լինում է Լոռիում: Տարվա տոնակատարությունը (դեկտեմբերի 31-ին) մի օրը լինում էր Լոռիում: Տարվա տոնակատարությունը (դեկտեմբերի 31-ին) մի օրը լինում էր Լոռիում, իսկ մյուսը շատ քանակաւ մնում էր դոնից դուրս: Այդ «Տարեկանի տոնակատարություն» այդ երեկոյից մինչեւ ծննդյան երեկոյից հետո է անընդհատ վառվել: Ծննդյան երեկոյին այդ տոնակատարությունը խանդավառ ծեսական ընթացքով անց էր կրել: Այդ խանդավառ տոնակատարությունն արհեստագործական արհեստից կաղանդելով, որոշեցի դուրս գցել եւ երկինքը խաղաղվել: Աւխասում էին այդ գիշեր օջախն անցելով դառնում եւ ամեն մերս մտնող տարսավոր էր մի կտր փայտ, գոնե մի տաշտ գցել կրակը:

Լոռից տարսասվել է ըստ Ասյա Օղաբաբյանի «Ամանորը հայ ժողովրդական տոնակատարություն» աշխատություն: Չայ ազգագրություն եւ բանասիրություն, 9-րդ հատր, 1978 թ.

Չոս հայկական հուշանվերներ

Արդյո՞ հայկական շոսայում որեւէ մեկը երբեք կցանկանա՞ գնել Չոս հայկական ամանորյա նվերներ:

Երբ 1995-ի դեկտեմբերին ԱՊՄ-ի թղթակիցն առաջին անգամ առաջարկեց Լոր տոնի առթիվ հարազաններին ու ընկերներին ազգային հուշանվերներ տալ, գաղափարը նոր էր ու գրավիչ: Արտադրողները ոգեւորվեցին ու դաստասերեցին արտադրել այդպիսի, իսկ ստանդարտները, իրենց մեջ հայ ոգին կենդանի դառնելու համար, որոշեցին օգտագործել դրանք որոշում ու աշխատանքային ընթացք: Դրանից չորս տարի է անցել, իսկ արտադրողների առջեւ մեկը մյուսի ետեւից ոլորելներ են ծագում:

Կամ նրանք լուրջ չեն վերաբերվում հայկական շոսային առանձնահատկություններին, կամ էլ առանձնահատկություններ իրականում գոյություն չունեն: Երկուսից մեկը: Գրեթե նվիրել են միշտ: Տարիներ Եւրոպայում դրանք գրվում, տպագրվում ու վաճառվում են, իհարկե, ոչ միշտ հետաքրքիր, ոչ միշտ ուժեղ, կամ կարգապահ, սակայն դրանք հանվում են շոսայ: Այստեղ կամ վաճառվում են, կամ ոչ: Երբեմն նույնիսկ լավ գրված եւ բարձրորակ թղթի վրա տպագրված գիրք չի հաջողվում վաճառել: Ափսոսաբան զիրքը բավականին տան արդար է: Վերջին տարիներին, կարծում հասարակության երիտասարդացման հետ, կարելի դարձավ գիրք նվիրել՝ առանց ամայնելու նվերի խղճովությունից: Ամեն դեպքում շոսայում Չոս հայկական թեմաներով գրեթե որակն ու տեսակներն արտադրել լինելուց զգալիորեն հեռու է:

Նույնը չի կարելի ասել ծայրերից ներքին մասին, որոնց եւ ֆանալը, եւ ո-

րակը, եւ տեսական միշտ էլ բազմազան է եղել: Ճիշտ է, սկզբում դրանք ծայրահեղապես կենտրոնացված էին, արդա՞ ծայրերիցների, ի վերջո սկսեցին տարածվել ավելի լեռան, փոքրածավալ եւ ծայրային մեծ հնարավորություններով կոմպակտ դիսկեր, որոնք ստեղծված են բավարարելու ամեն ծառայի ու տարի մարդու հետաքրքրությունները: Դրանք փոքր ինքնաշարժ ունեն, հարմար են արտահանման ու տեղափոխման համար: Երաժիշտներն ու ինժեներները եւ մարդիկ, որոնք գաղափար չունեն դիսկերի արտադրման գաղափարներ մասին, համոզված կարող են լինել, որ տարեկան հարյուրավոր նոր դիսկեր են հանվում շոսայ: Նույնը չես ասի խաղաղիների ու խաղերի մասին: Բավականին դժվար է հայկական թեմայով մանկական հետաքրքրություն ու հանրամատչելի խաղ ստեղծել: Նախ դեռ է մտածել խաղի (գրի, անասնականի, ցուցաստաստի, կոմպյուտերային դիսկի) բնույթը, արդա ծեսավորել, արտադրել ու փաթեթավորել: Արդյո՞ այս ոլորտներն են խանգարում գործարարներին մասսայական արտադրություն սկսել: Գուցե համոզմունքներ, որ արտադրելու դեղում դրանք չեն վաճառվի: Ուրեմն էլ ինչո՞ւ չեն միջին հայկական ազգային իրերը խաղեր, սակայն, գորգեր, դեկորատիվ իրեր ու տեղանկարներ արտադրելու մոտե գործեն հայի տուն:

Բայց ամենակարեւոր հարցն այն է, թե արդյո՞ եթե որեւէ գործարար հանկարծ որոշի արտադրել կամ միջոցներ տրամադրել վերոհիշյալ իրերն արտադրելու համար, մեզանից որեւէ մեկը կզոհ՞ դրանք:

Որե՞ր է ամբողջ Զմեռ տաղը

առթիվ իրականացվում է Փարիզ-Ռովանյանի 6 ուղիղ չվերթ:

Բայց Զմեռ տաղի հայրենիքի հարցում Ֆինլանդիան մրցակիցներ ունի: Ինչպես տեղեկացնում է «Էսթրես» հանդեսը, Եվեդիան դրանցից առաջինն է: Այդ երկիրը դեռ 1984 թ. Սոռա Բաղրանում հիմնել էր արտակրիտների գրոսայգի, հայտարարելով, թե իրենց այդ կողմերում էր ընկալվում Զմեռ տաղը: Ավա՞ր, Եվեդիան Բաղրանում մարդկանց վստահություն չէր ներգրծում, ֆանի որ այնտեղ ծնունդ էր տալիս: Ուստի 1992 Եվեդիան ստիպված փակեց գրոսայգին: Նույն թվականին Եվեդի ֆինլանդիացիները վայրեղ գնեցին եւ ընդարձակեցին այն: Եվեդիայում տարեկան 120 հազար մարդ է այցելում այնտեղ: Զրոսայգու հետ կապված ընդհանուր դրամաբանությունը կազմում է տարեկան մոտ 3 մլն դոլար, որ ֆանիկի դրամայի է ֆինլանդական գրոսայգու համադասարան ցուցանիքից: Միայն դեկտեմբերին Մոռայի եւ Ռովանյանի այցելուների թիվը գրեթե հավասարվում է ֆանի

որ այդ ամսին Եվեդիան ֆաղրանում եւս առատ ծնունդ է տալիս: Եվեդիան համառում են, միջազգային հասուն գնացներ կազմակերպում եւ հույս ունեն առաջիկա երեք տարում այցելուների թիվն ավելացնել 20 հազարով: Նույնիսկ, Իսլանդիան եւ Գրենլանդիան նույնպես հավակնում են լինել Զմեռ տաղի երկրներ, թեեւ իրենց օգտին անվիճելի արտադրություն չունեն:

Զմեռ տաղի հայրենիքի Եւրոպայում ծավալված վեճը փորձեց յուրվի հարթել ամերիկացի նկարիչ Թոմաս Նեսթը: Ներքնվելով Եվրոպայի հնորայ ավանդույթներից նա Զմեռ տաղին դասակարգեց հավերժական ծնունդի երեւակայական եւ դրանով իսկ չեզոք մի երկրում: Իսկ 1931 թ. համահայտ «Կոկա-կոլա» ֆիրման իր գովազդներում սկսեց Զմեռ տաղին ներկայացնել կարմիր-սպիտակ հագուստով, այսինքն սեփական արտադրանքի միջանկի գույներով: Դա նշանակում է, որ վիճարկումը Եւրոպայում կազմվում է:

